

Vene koolilapsed õpivad Konstantin Pätsi tundma

Ajalooõpetaja Natalja Grigorjeva Venemaal Tveri oblasti Kalinini rajooni Buraševo keskkoolis loodud Konstantin Pätsi muuseumis globuse juures, millele on märgitud Pätsi rännakute sihtkohad.

Foto: Niina Peerna

Pärnus äsja toimunud rahvusvahelisel hariduskonverentsil "Konstantin Pätsi jälgedes" viibis üheksaliikmeline delegatsioon Buraševo külast Tveri oblastist Kalinini rajoonist Venemaalt.

Buraševos oli president Konstantin Pätsi viimane asupaik, kus ta 1956. aastal suri, ja haud, kust ta hiljem kodumaale ümber maeti.

Ligemale 3000 elanikuga Buraševos tegutseb 170 õpilasega keskkool oma väikse muuseumiga. Selle kooli õpetajad ja õpilased ning külanõukogu esindajad moodustasidki Buraševo delegatsiooni, kes Eestisse saabusid.

Lahingukuulsuse tuba ja Pätsi muuseum

“Muuseum oli algselt lahingukuulsuse tuba,” rääkis kooli ajalooõpetaja ja muuseumi juhataja Natalja Grigorjeva, “kus olid materjalid suure isamaasõjaga seotud õpetajatest, nende mälestused sõjast ning sõja ajaloo ja meie kodupaigaga seotud eksponaadid.” Muuseumis on ka president Konstantin Pätsi ekspositsioon.

Grigorjeva, kes tegeleb muuseumiga teist aastat, jutustas, et laiendas teemasid sooviga õppida küla ajalugu tundma avaramalt ja sügavuti. Siis selguski, et Buraševo on olnud Eesti presidendi Konstantin Pätsi viimane elupaik.

“See oli lastele väga huvitav ja nii tekkiski idee luua tema muuseum,” selgitas Grigorjeva, kelle sõnade kohaselt said nad Eestist Henn Latilt Konstantin Pätsi kohta palju infot – artikleid jt trükiseid, CDsid, filme jm.

Muuseumis ei ole Pätsi isiklike asju. Tema raviarsti jutu järgi olnud tal vaid kaks oma asja: kruus ja kuld kell.

Grigorjeva sõnutsi oli Päts Buraševos väga lihtne inimene. “Kuna pikka aega teadis Pätsi minevikust vaid tema raviarst Ksenja Gusseva, kes mäletas tema hauakohtagi, oli meie jaoks väga tähtis iga informatsioon Pätsi kohta,” jutustas ajalooõpetaja. “Leidsime infot internetist ja avastasime, et ta on meie kaasmaalane, sest ta ema oli venelane ja isa õigeusklik.”

Ajalooõpetaja selgitas, et tsaaririigis ei määratletud inimesi rahvuse, vaid usu järgi. Olgu tatarlane või kes tahes, kui ta oli õigeusklik, oli ta Venemaa kodanik. “Nii oli vanal Venemaal ja see on meile mõistetav, sest praegu on õigeusk Venemaal jälle au sees. Seepärast oli meile tähtis välja uurida allikatest kõike Pätsi kohta.”

Eestise Pätsi uurima

Buraševolaste Eesti sõidu eesmärk oli teada saada Pätsi eluloo fakte, mis elavdaksid mälestust temast. „Me käsitleme teda mitte poliitilisest aspektist, vaid kui inimest,” jutustas õpetaja.

Õpilased meisterdasid gloobuse, millele on märgitud linnad ja paigad, kus Päts viibis. „See näitab kujukalt, kuhu tema tegevus väljaspool Tallinna ulatus – kuhu teda välja saadeti ja kust ta naasis, et jätkata tegevust, mis oli talle ilmselt kutsumus.”

„Mina räägin õpilastele sellest, et ta kaotas pere, välistas oma elust inimliku õnne poliitilise tegevuse heaks,” jätkas õpetaja. „Teie rahvas kaotas hiljem iseseisvuse ja selles süüdistatakse ka Pätsi, aga ta säilitas oma rahva. Eesti on jälle riik ja eksisteerib taas võib-olla tänu Pätsilegi ja tema just sellisele poliitikale.”

Meile on väga tähtis fakt, et pojad läksid tema jälgedes. Näeme praegu põlvkondade konflikti, kus lastel pole enam austust vanemate vastu, nagu oli vanasti. See, et pojad käisid tema jälgedes, näitab tema autoriteeti. Ta oli isiksus, kes teadis oma elu mõtet.”

Vabadus kujundada ajaloost oma nägemus

Tänapäeval õpetatakse Venemaal ajalugu õpikute järgi, mis on pärit eri autorite sulest. Grigorjeva kinnitusel on õpetajatel vabadus valida õpikuid ja ajalooallikaid. "Lapsed ei kuula mitte ainult minu ja õpiku autori teksti, vaid uurivad ise allikaid," rääkis ta.

Õpilased kasutavad internetti, töötatakse arhiividokumentidega. "Venemaal on levimas arvamus, et ajalugu kirjutatakse ikka ümber," jutustas õpetaja. "Meie räägime õpilastele, et ajalugu on vastuoluline, selles pole täpset objektiivsust, nagu on matemaatikas, kuid pole ka nii, et ajaloos pole tõde."

Grigorjeva sõnade kohaselt võib iga õpetaja kujundada oma nägemuse ajaloost. Putini ideest taastada Nõukogu Liit õpetaja jutu järgi koolides ei kõnelda, sest pole fakte, millele toetuda. "Kui arvate, et meil käib ideoloogiline töötlemine, siis seda pole. Mõne arvates on halb, et rahvusidee on luitunud ja hägune. Meil pole ühtset rahvusideed. Ajalooõpetajatel on raske, sest Nõukogude Liidus oli ühesugune selge ajaloomuster."

Vastamata küsimused Ukraina kohta

Buraševos õpib lapsi, kes on tulnud Ukrainast Luganskist ja Donetskist. Grigorjeva juured on Ukrainas, tema vanaisa on pärit Zaporizžjast. Seetõttu on Ukrainas toimuv talle tähtis. „Inimesed räägivad, et ei saa ennast tükkideks rebida need ukraina ja vene perekonnad, kelle juured on Ukrainas ja Venemaal. Kuidas ma saan ennast määratleda, kui natsionalistid hakkavad rääkima, et Ukraina kuulub ainult ukrainlastele?“ küsis Grigorjeva.

„Kuidas inimesest pool verd välja lasta, et temast saaks ukrainlane? See pole võimalik. Mis toimus Maidanil – nõuti ukraina keelt, aga kui inimesed on siiani rääkinud vene keelt, miks neil edasi seda õigust ei ole?“

Krimmis räägib enamus vene keelt. Miks neilt see õigus ära võtta, kui me räägime demokraatiast? Miks lugupidamine ja austus toimub ainult valikuliselt?

Venemaal küsitakse, miks Krimm, mis sai Ukraina osaks hiljuti? Kõik teavad, et admiral Ušakov ja Suvorov valasid oma verd sellel maal. Miks venelastel ei ole õigust ja nad peavad oma juured sealt lahti rebima mingite poliitiliste intriigide pärast?

Me vaatame ajalugu selles plaanis. Me ei otsi kategoorilisi lahendusi, aga me püüame aru saada, mis toimub. Ja kui te küsite, kas ajalugu kirjutatakse Venemaal ümber, siis näiteks Luganski lapsed räägivad, et Venemaa ajalugu õppisid nad väga vähe. Põhiliselt õpiti Ukraina ja Euroopa ajalugu. Euro-tsentrism on näha seal lastega suhtlemiselgi.

Need on faktid ja iga terve mõistusega inimene leiab tõe, kui see on ta eesmärk.

Aga kui on eesmärk kedagi süüdistada, siis ei aita mingid sõnad."

Annika Poldre, toimetaja

annika.poldre(at)ajaleht.ee